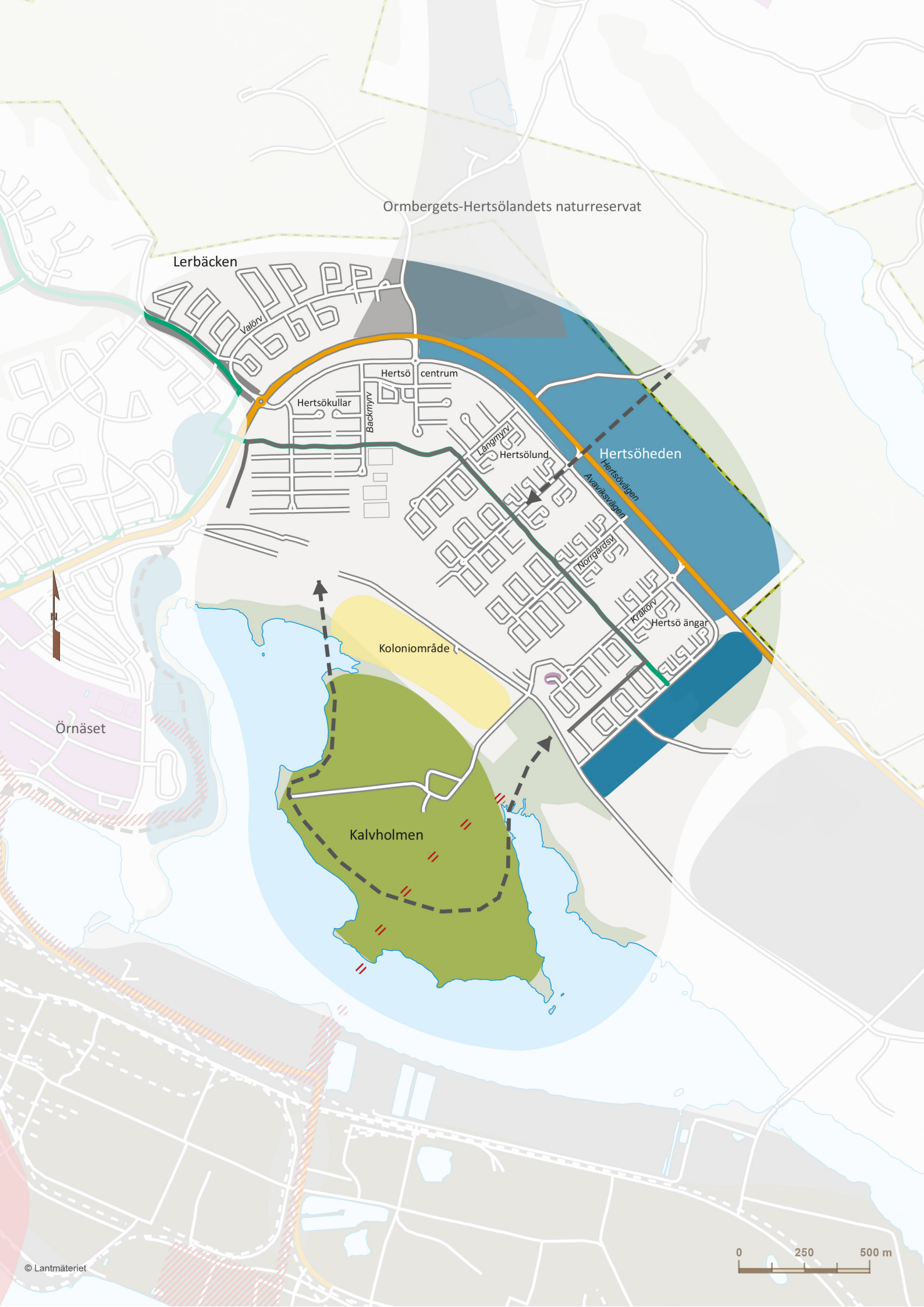

••• Uppdragsbeskrivning

Uppdragsbeskrivning för utvecklingsplan
Hertsön & Lerbäcken

Ormbergets-Hertsölandets naturreservat

Lerbäcken

Valöv

Hertsö centrum

Hertsökullar

Backmyr

Långmyr

Hertsölund

Hertsöheden

Hertsövägen

Åvåvåsvägen

Norrgräsvägen

Kräkrov

Hertsö ängar

Koloniområde

Örnäset

Kalvholmen

0 250 500 m

Innehåll

Inledning	5
Nulägesbeskrivning och hållbarhetsanalys	6
Barn och unga	6
Mötesplatser	8
Demokrati	10
Speciella värden	11
Arbete, hälsa och trygghet	12
Bostäder	14
Resor	14
Energi, klimat och resurser	16
Företag	16
Kritiska områden	18
Konsekvenser	22
Organisation för framtagande av utvecklingsplan för Hertsön-Lerbäcken	22

Inledning

Bakgrund

Riktningar och programmen till Vision Luleå 2050 är kommunens översiktsplan. Programmens grundläggande idé är att samhällsutveckling måste ske med ett helhetsperspektiv. Kommunens förvaltningar och bolag ska arbeta samordnat för att vi ska närma oss en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling. För att gå från ord till handling ska utvecklingsplaner tas fram. Dessa ska bygga på historia, nutid och framtid och tas fram i samverkan med det civila samhället och andra viktiga aktörer.

Syfte

Den inledande studien är ett underlag till arbetet med utvecklingsplan för Hertsön. Syftet med den inledande studien är att identifiera de viktigaste frågorna att hantera i det fortsatta arbetet.

Hertsön och Lerbäcken

Kommunledningsförvaltningens samhällsutvecklingskontor har via nätverket "Levande och trygga stadsdelar" samordnat arbetet med en inledande studie för Hertsön vilket innebär att:

- sammanställa underlag, nulägesbeskrivning och hållbarhetsanalys enligt Håsta-verktyget*
- identifierar kritiska frågor för utvecklingsplanearbetet och utifrån detta identifiera lämplig organisation
- ta fram direktiv för arbetet med utvecklingsplanen

Nätverket består av Lena Lundberg Vesterlund kulturförvaltningen, Louice Stridsman och Susann Johansson barn- och utbildningsförvaltningen, Gerd Bergman socialförvaltningen, Conny Bergvall Lulebo, Malin Jansson stadsbyggnadsförvaltningen, Anette Berglund fritidsförvalt-

* Håsta-verktyget är ett verktyg för bedömning av hållbar utveckling i stadsdelar enligt programmen (Översiktsplan).

ningen, Kristina Oja och Lars Sandström arbetsmarknadsförvaltningen, Johan Eriksson stadsbyggnadsförvaltningen, Ullacarin Palm samhällsutvecklingskontoret (Sammankallande)

Metod och hållbarhetsanalys

Nulägesbeskrivningen och hållbarhetsanalysen är framarbetad med hjälp av arbetsgruppen Levande och trygga stadsdelar, Hertsöns områdesgrupp samt ett verktyg för hållbarhetsbedömning (HåSta/Hållbar stadsdel) vilket innebär att kraven/förutsättningarna är avvägda utifrån ett hållbarhets- och helhetsperspektiv med tydlig utgångspunkt i översiktsplanen.

Stadsdelens starka eller svaga kvaliteter bedöms och används som underlag för fortsatt arbete.

Verktyget innehåller indikatorer som är inledande i olika områden som kommer från programmen. De är:

- Barn och unga
- Mötesplatser
- Demokrati
- Speciella värden
- Arbete, hälsa och trygghet
- Bostäder
- Resor
- Energi klimat och resurser
- Företag

Sammanställningen för Hertsön och Lerbäcken utgår från dessa områden.

Det som bedömdes som hög kvalitet framgår i löpande text under respektive område. Låg kvalitet och kvalitet som varken är hög eller låg redovisas under särskilda rubriker.

Alla ungas medskapande

Start och uppväxt för alla

Barn och unga

Det finns olika typer av fritidsaktiviteter för barn och unga och fritidsaktiviteter finns under hela året och de flesta är avgiftsfria. Stadsdelen har en idrottsprofil, men det finns även aktiviteter inom kultur och teater.

Det genomförs aktiviteter vars mål är att unga ska kunna påverka sin situation, men det saknas möjlighet att mäta effekten av aktiviteterna.

Andelen elever som rökte, använde alkohol eller narkotika har minskat och trivsel på skolan generellt har ökat. Detta kan ses som en konsekvens av ett förbättrat systematiskt kvalitetsarbete med bl a fler enkätuppföljningar samt ett medvetet elevhälsoarbete och likabehandlingsarbete, samarbete mellan skolan och Hertsöns idrottsförening (HIF), satsning på elevfik och elevrådets arbete.

Behov av kvalitetshöjning

- Barn i ekonomiskt utsatta familjer

Den ekonomiska utsattheten varierar mellan olika stadsdelar i Luleå. Det är två stadsdelar som har nästan dubbelt så hög andel barn i ekonomiskt utsatta familjer än genomsnittet, varav Hertsön är den ena. Det är lätt att tro att "barnfattigdomen" i huvudsak berör de som får försörjningsstöd via socialtjänsten. Den kartläggning som gjorts visar dock att av de barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer är det nästan hälften som har en låg inkomststandard utan att vara aktuell hos socialtjänsten för försörjningsstöd. Hertsön är en av Luleås stadsdelar som har en hög andel medborgare som saknar egen försörjning via förvärvsarbete.

Visst behov av kvalitetshöjning

- Elever behöriga till gymnasiet

2014 var 92,5% av eleverna i åk 9 på Hertsöskolan behöriga till yrkesprogram på gymnasiet. Rikssnittet för behörighet till yrkesprogram är 86,9% och Hertsöskolan ligger över rikssnitt när det gäller behörighet.

Föregående år var motsvarande nivå 81 %. Att vara behörig till ett yrkesprogram innebär att man har godkända betyg i 8 ämnen. I grundskolan läser man minst 16 ämnen, men beroende på t ex språkval kan en elev även läsa fler ämnen. Förbättring av kunskapsresultaten kan försiktigt ses som en konsekvens av ett generellt förbättrat systematiskt kvalitetsarbete samt de särskilda satsningar som har gjorts när det gäller matematikundervisning och förbättrat elevhälsoarbete men ytterligare arbete krävs för att nå hög kvalitet.

Mötesplatser

På Hertsön - Lerbäcken finns många tydliga och öppna mötesplatser, men det saknas mötesplats för äldre. Det finns en flexibel användning av publika lokaler som fungerar och används för flera olika ändamål och det finns en organisation för att hyra eller låna lokaler. Skolans lokaler kan vara svåra att låna då det saknas bedömning av fysisk tillgänglighet. Det finns en ny stadsdelslekplats som motsvarar stadsdelens yta i storlek. Lekytor finns också vid alla flerfamiljshus. Ett nytt torg som är tillgängligt för alla invigdes 2013 där plats finns för lek och spel. Stadsdelen har inom- och utomhusanläggningar för idrott/ motion, samt för kultur.

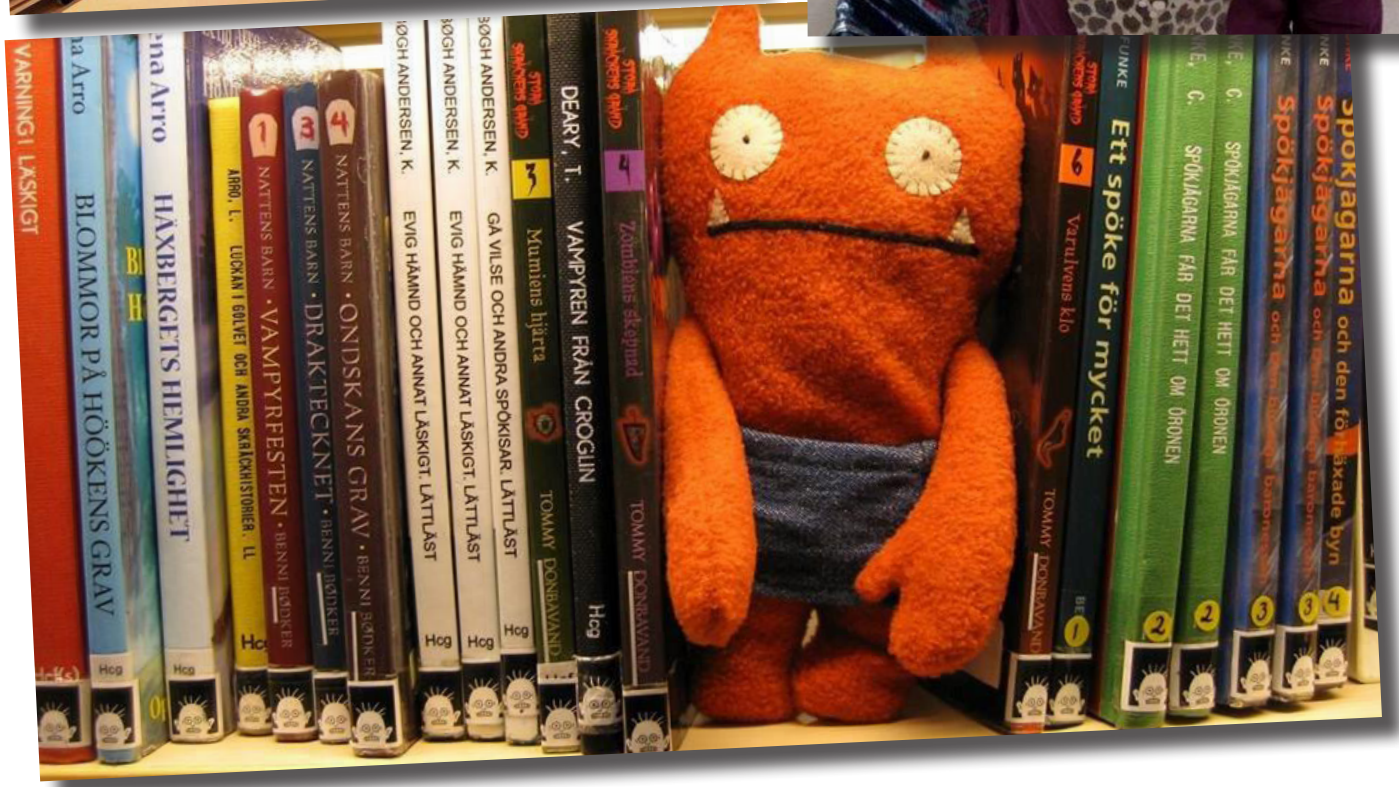
Hertsö bibliotek ligger i anslutningen till det nya torget och är en inspirerande plats för kreativa möten och berikande pauser, vardagsrummet i samhällsdebatten, en möjlighet till gemenskap och en fristad för mångfald. Biblioteket är en plats där många som inte har en plats i andra miljöer kan vara. Alla är välkomna utan att betala och utan att krav ställs på att prestera något eller köpa något.

Hertsö miljögård, bagarstugan och koloniområdet skapar tillsammans

Bredd och spets

Hertsö bibliotek är en mötesplats för stora och små.

Utflykt med SFI-klassen till Hertsö kullar

Samtidens girighet avslöjas med skratt

© 21:45 | 15-02-12 | Kommentera

[Skriv ut](#) [Facebook](#) [Twitter](#) [Google+](#) [TIPSA!](#)

TEATER Det börjar närma sig premiär för Hertsöteaterns femte uppsättning. Föreställningen heter "Det är nåt i pizzen" med manus av Håkan Rudehill.

Hertsöteatern leds av regissören Ulla Lyttkens. Ur Norrbottens-Kuriren.

Fika med hönsen på Hertsö Miljögård.
Foto: Nicklas Sandström

en levande mötesplats. Hertsö kullar erbjuder fina platser för att möten och umgänge året runt. Utveckling av området kan ytterligare öka användningen.

Kommunens aktiviteter och anläggningar runt om Hertsöträsk är en ypperlig mötesplats för alla som vill uppleva friluftsliv.

Behov av kvalitetshöjning

- Hela och rena utomhusmiljöer

En viktig del för att skapa trygghet och trivsel är att bostadsområdet uppfattas som rent och snyggt. Resultat från olika dialoger och enkäter visar att medborgarna tycker att städningen behöver förbättras på Hertsön. I den senaste trygghetsundersökningen är det ett generellt problem med nedskräpning. Torget och skogen ner mot idrottsplatsen (IP) sköts av stadsbyggnadsförvaltningen, området framför ICA sköts av Lulebo, men för att nå målet "Hela och rena utomhusmiljöer" bör skolan och fritidsgården engageras.

Alla tillsammans

Demokrati

Social sammanhållning är en viktig beståndsdel i en levande demokrati. Det kan gälla att förankra och levandegöra demokratin och många gånger handlar det ofta om att skapa utrymme för samtal och möten mellan människor. Hertsön/Lerbäcken har väl fungerande funktioner som samordnar, fångar upp och stöder olika former av aktiviteter i stadsdelen.

Det finns en väl fungerande områdesgrupp som arrangerar flera olika aktiviteter. "Montern" som finns i gallerian i Hertsö centrum är en plats där föreningar, organisationer och myndigheter kan möta boende i området.

Behov av kvalitetshöjning

- Valdeltagande 2014

För att få en helhetsbild av valdeltagande inom Hertsön - Lerbäcken, har vi valt att göra en uppdelning mellan valdistrikten; Bredviken – Lerbäcken och Hertsön. Hertsön innebär; Hertsö centrum, Hertsö ängar och Hertsölund.

Valdeltagandet på Hertsön ligger under snittet i Luleå totalt, även under snittet i jmf med Sverige. Valdeltagande har ökat i valet 2014 i jmf med valet 2010. Andelen förstagångsväljare är något högre än snittet i Luleå.

Valdeltagandet inom Bredviken-Lerbäcken är högre än snittet i Luleå totalt och även högre än snittet i Sverige. Andelen förstagångsväljare är högre än snittet i Luleå.

Visst behov av kvalitetshöjning

- Information om stadsdelens funktioner

Stadsdelen uppfattas som dåligt skyltat, svårt att hitta och förstå stads-

Valdeltagande 2010 Hertsön

Riksdag 74% kommun 75% (år 2010) Hertsön

Riksdag 87% Kommun 84%, (år 2010) Luleå kommun

Valdeltagande 2014 Hertsön – Lerbäcken – Bredviken

Riksdag 82,9% kommun 80,03% år (2014)Hertsön

Riksdag 88,21% kommun 87,21% (2014) Bredviken – Lerbäcken

Riksdag 87,63% kommun 85,33% (2014) Luleå kommun totalt

Riksdag 85,81 % kommun 82,84% (2014) Riket totalt

Förstagångsväljare 2014

314 personer, 7% (2014) Hertsön

125 personer, 7,8% (2014) Bredviken –Lerbäcken

4084 personer 6,7% (2014) Luleå kommun totalt

6,2% (2014) Riket totalt

delens funktioner men det är bra information om vad som händer i stadsdelen.

Stadsdelens närhet till fina grö- och naturområden som Hertsö kullar, Kalvholmen och naturreservatet Ormberget-Hertsölandet är inte synliggjort.

Speciella värden

Hertsön/Lerbäcken har flera kända besöksmål, personer och evenemang. Besökare kommer från andra stadsdelar och staddelen är regelbundet omtalade i media. Stadsdelen är känd för bl.a. Hertsödagen, Movitz, Raised Fist, Läslustan, Kolonilotter, koreografen AnnaVnuk och Hertsöträsket.

Det finns gott om grönområden som kan användas för olika aktiviteter. Det är fler än 80 % som bor inom 400 m från grönområde. Tillgängligheten till Hertsöträsk har förstärks i samband med att Luleå kommun invigde naturreservatet Ormberget-Hertsölandet och Hertsöstigen 2012.

Behov av kvalitetshöjning

- Närhet till vatten

Det finns inga gångstråk längst vatten och inte heller en tillgänglig badplats. De flesta har längre än 600 m till vattenområde. Stadsdelen har dålig vattenkontakt, saknar vattenprägel och vyer mot vatten. Hertsöns närmaste vattenområde är Bredviken/Hertsöfjärden i söder och Hertsöträsk i norr.

Marken som ligger mellan Hertsön och Bredviken är detaljplanelagd som kvartersmark med användning för begravning.

Arbete, hälsa o trygghet

Buller påverkar vår hälsa och vår möjlighet till en god livskvalitet. Det påverkar människor olika beroende på vilken typ av buller det är, vilken styrka det har, vilka frekvenser det innehåller, och hur det varierar över tiden. Det är även av betydelse i vilken situation vi utsätts för det. Inom Hertsön och Lerbäcken är ljudnivån vid bostäder är god och bullernivån från trafik är lägre än 55 dB.

Behov av kvalitetshöjning

- Vuxna i arbete eller studier
- Upplevelse av trygghet
- Ohälsotal
- Fysiskt aktiva vuxna (16 – 84 år)

Visst behov av kvalitetshöjning

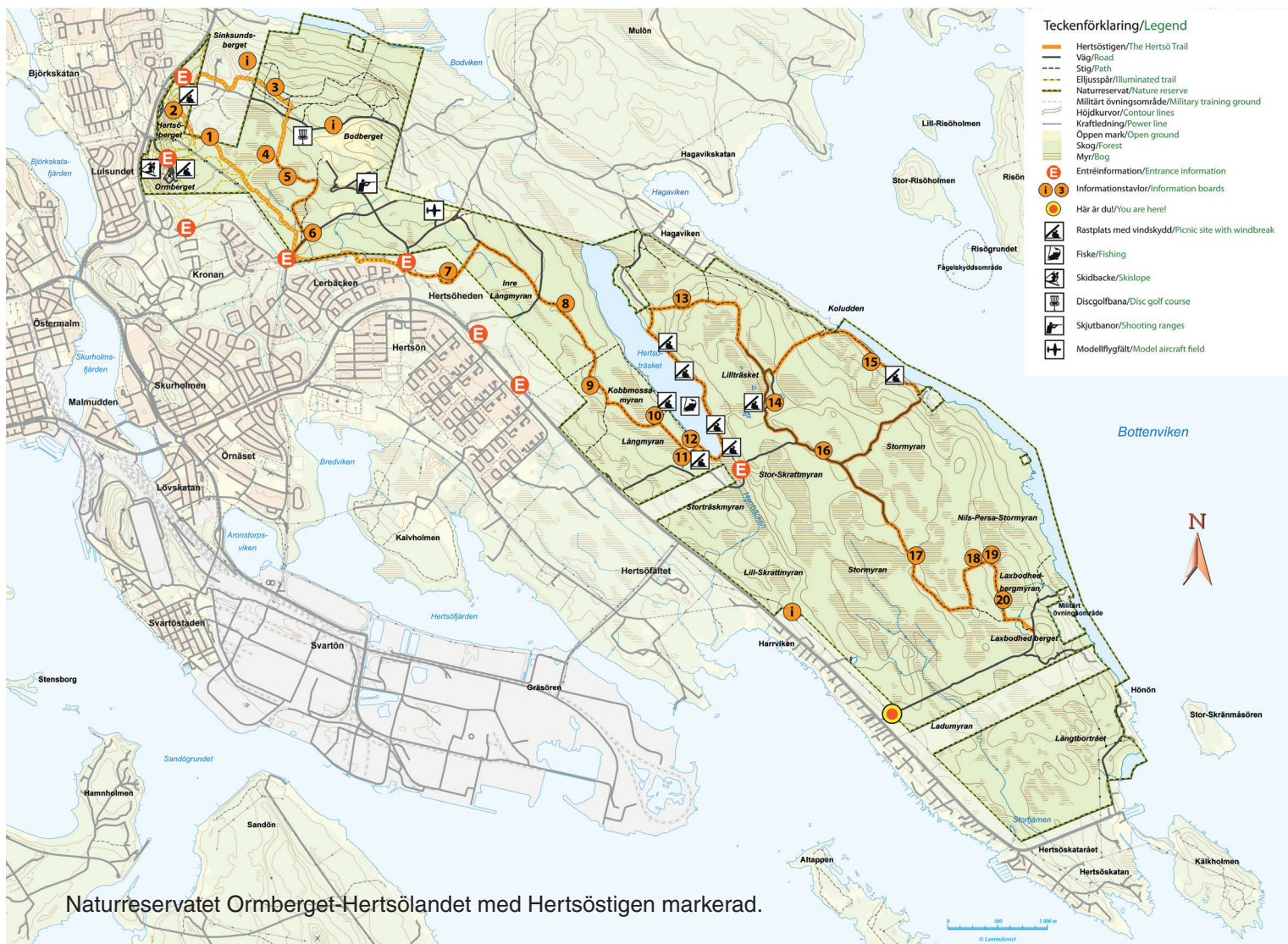
- Upplevelser av god hälsa

Inom stadsdelen Hertsön/Lerbäcken finns många som saknar arbete eller studier. I åldersgruppen 18-24 år saknar 15,6% arbete eller studier och i åldersgruppen 18- 64 år saknar 9,3 % arbete eller studier

Upplevelse av trygghet är mindre än inom andra områden i Luleå och ohälsotalen är fler än 30 sjukdagar per år, vilket är en högre siffra än snittet i Luleå.

När det gäller fysiskt aktiva vuxna (16 – 84 år) är det färre än 50 % som är fysiskt aktiva minst 30 minuter per dag. Det är färre än snittet i Luleå.

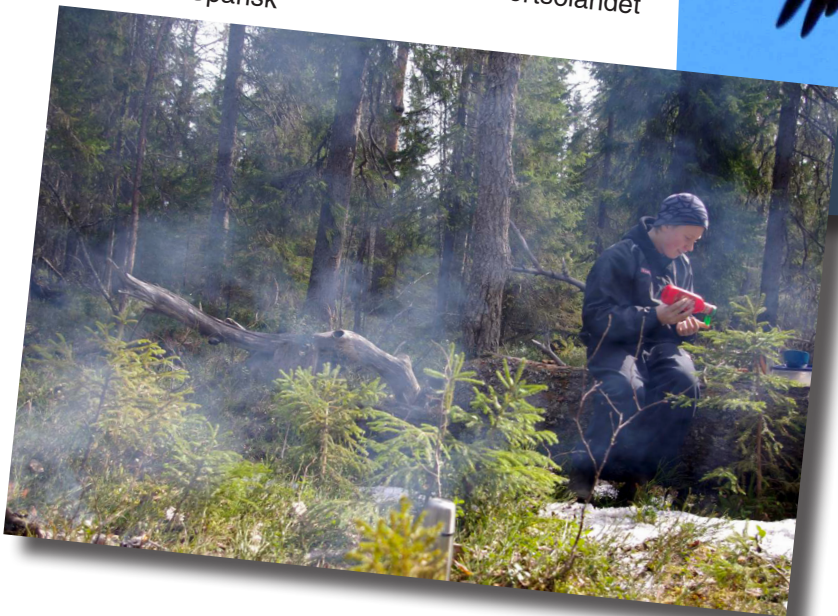
Det pågår omfattande arbete för att förbättra arbete, hälsa och trygghet inom området. Mycket handlar om samverkan med olika aktörer för att öka stödet för personer som finns utanför ordinarie arbetsmarknad. Kommunens Arbetsmarknadsförvaltning har valt att lägga ett flertal av sina verksamheter inom bostadsområdet. Verksamheterna Hertsö Miljögård och Idérum innebär tillsammans ett femtiotal praktikplatser/skyddade anställningar. I friluftsområdet runt Hertsö Kullar arrangeras friluftsdagar för vuxenutbildningens kurs Svenska för invandrare. Hertsöns samtliga årskurs femmor genomför årligen en friluftsdag på Hertsöträskets fritidsanläggning där de erbjuds möjligheter till fiske, scouting, överlevnadskunskap, hundliv mm det är ett samarbete mellan föreningsliv, fritids- och arbetsmarknadsförvaltning. Det görs även aktiviteter för att uppmuntra fysisk aktivitet, tex Hälsans stig, en fem

Fiskgjuse i naturresevatet. Foto: Örjan Spansk

Fikarast i naturresevatet Ormberget-Hertsölandet
Foto: Örjan Spansk

Mer rörelse och
rekreation

kilometer lång motions slinga i känd, lokal och trevlig miljö. För att göra boende i området bekanta med Hälsans stig, genomför årligen under majmånad Hertsöloppet. Ett lopp där alla kan delta, i arrangemanget medverkar vårdcentralen, motionsinspiratörer osv. Ett annat arrangemang som uppmuntrar till samvaro ökad trygghet är Hertsödagen.

Bostäder

Visst behov av kvalitetshöjning

- Blandning av äganderätter, lediga bostäder

I stadsdelen finns villor, radhus och hyresrätter med det saknas bostadsrätter. Det behövs en blandning av olika boendialternativ. Idag finns inga lediga hyresrätter.

Fördelningen är hyresrätt 58 %, bostadsrätt 0, villor och radhus 42 %. Det finns alla storlekar på bostäder från 5-6 rok 1,4 % och till 1 rok 14 %, huvuddelen av hyresrätterna är 3 rok. Boende för äldre och funktionsnedsatta finns. Det finns omsorgsboende, två gruppboendestäder samt ett årgångshus (från 65 år). 44 % av lägenheterna är tillgängliga för rullstolsburna.

Stadsdelen har hög kvalitet när det gäller boendetätheten, den är 37 inv/ha stadsdelsyta. Jämförelsemåttet för hög kvalitet är 25-50 invånare per hektar stadsdelsyta.

Resor

Hertsön har hög kvalitet när det gäller sammanhängande gång- och cykelstråk genom stadsdelen och som förbinder alla delar med stadsdelscentret.

Totalt finns det 21 busshållplatser på Hertsön. Av dessa är fyra stycken tillgänglighetsanpassade med taktilla plattor och höjd kantsten. Sett till resandestatistiken kliver drygt 60 % av resenärerna på Hertsön på bussen från en av dessa fyra tillgängliga hållplatser. I stort sett alla på Hertsön bor inom 500 meters avstånd fågelvägen från en busshållplats.

Ett transportsystem
för alla

Behov av kvalitetshöjning

- Säker trafikmiljö

57 % av de boende upplever sig ha problem med trafiken i området. Trafikolyckor med personskador har inträffat flera gånger i stadsdelen det senaste året. För att kontrollera siffrorna gjordes en sammanställning på skadade i trafiken 2003 till 2013 som visade följande resultat.

Sammanställningen bygger på ett utdrag ur STRADA som är en nationell databas över skadade i trafiken dit både polisen och sjukvården rapporterar in uppgifter. Endast personer som skadats i en trafikolycka där polisen varit på plats eller där den skadade uppsökt Sunderby sjukhus finns med i statistiken.

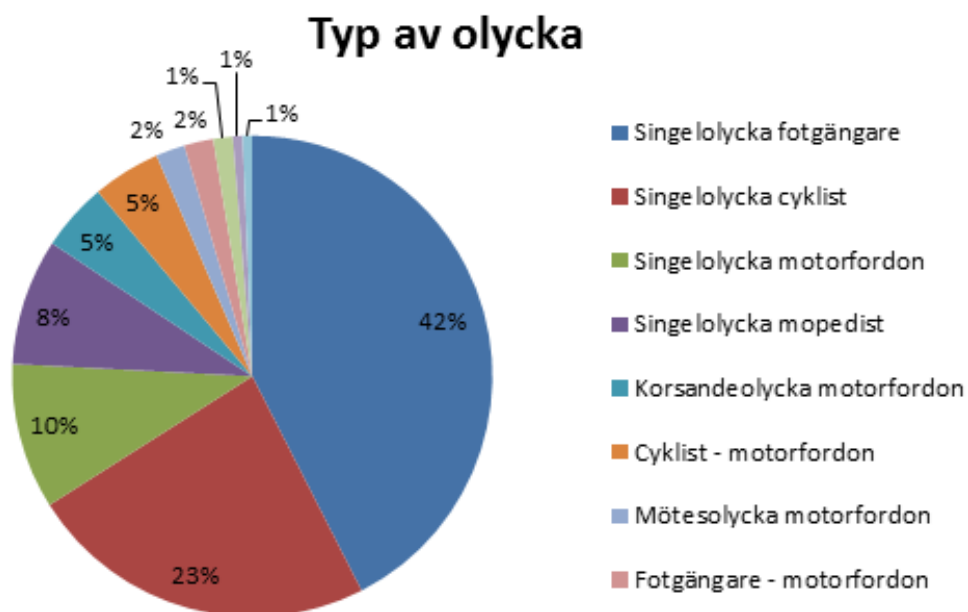
Kartan visar hur stor del av området som täcks upp inom 500 meter från alla hållplatser.

Mellan 2003 och 2013 har 153 personer skadats i en trafikolycka på Hertsön. Av dessa har 131 personer skadats lindrigt (86 %), 21 personer har skadats allvarligt (14 %) och 1 person har omkommit till följd av olyckan. Av de allvarligt skadade har 15 stycken skadats i en singelolycka som fotgängare.

Något fler kvinnor, 56 %, än män har skadats i en trafikolycka. Den yngsta som skadats var 2 år och den äldsta 87 år.

Flest personer har skadats som fotgängare i en singelolycka. Det innebär att de har ramlat eller halkat utan att någon annan trafikant varit inblandad.

dad. Näst vanligast har det varit att som cyklist skada sig i en singelolycka.

Nästan två tredjedelar av olyckorna har inträffat längs en gata. Näst vanligast är det att olyckan inträffat på en gång- och cykelväg, där har 14 % av personerna skadats.

Energi, klimat och resurser

Fler än 50% av de boende har högst 500 m till återvinningsstation. Det finns två stationer där Lulebo har full sortering vid flerfamiljsfastigheter. Alla boende i stadsdelen har högst 5 km till återvinningscentral och/eller tillgång till grovsoprum i anslutning till fastigheten. Lulebo har grovsoprum vid samtliga flerfamiljsfastigheter.

Behov av kvalitetshöjning

- Produktion av energi

Det finns ingen känd produktion av egen energi, inte heller kända plusenergihus eller passivhus i stadsdelen.

Visst behov av kvalitetshöjning

- Utrymme för snö och regnvatten

Det finns ytor för snöupplag, en del snö körs till gamla båtuppläggningsplatsen. Önskvärt att inventera behov av lokala snöuppläggningsplatser. Avrinningen av dagvatten i ledningssystem och diken behöver också säkerställas.

Företag

I Luleå har globaliseringen skapat möjligheter till internationella kontakter som värderas högt av många, inte minst av unga människor. Att Hertsön är en stadsdel som präglas av en mångfald av människor från olika kulturer och med olika språkkunskaper är givetvis en tillgång som ska tas tillvara.

Att arbeta med entreprenöriellt förhållningssätt innebär också att samverka med omvärlden och det finns pågående projekt som arbetar i denna riktning inom skolan.

Inom skolorna på området pågår arbete med att fördjupa entreprenöriellt lärande och ett exempel är Hertsöskolans arbete med att utveckla studie- och yrkesvägledning från åk 4 – åk 9. Det handlar även om skolornas pågående arbete med ökat elevinflytande på olika sätt och vis.

Entreprenörskap

Behov av kvalitetshöjning

- **Arbetsstillfällen**

Antalet arbetsstillfällen på Hertsön är mycket låg i förhållande till stadsdelens storlek och invånarantal. Det är önskvärt med etableringar på Hertsön som genererar arbetsstillfällen

Hertsöheden är en av kommunens större sammanhållna och centrumnära markreserver som är avsedd för bostadsbebyggelse. Området kommer att kunna inrymma ytterligare ett antal tusen boende vilket i sin tur tillsammans med befintliga invånare utgör ett mycket stort befolkningsunderlag som kan möjliggöra service och andra typer av verksamheter.

Visst behov av kvalitetshöjning

- **Entreprenöriellt förhållningssätt i skolan**

Hertsöskolan arbetar med att närma sig arbetslivet. Det finns behov av att utveckla arbetet.

Avgränsning för utvecklingsplan

Områdesrekommendationerna samt värderingssystemet HåSta pekar ut ett antal kritiska områden som ska omhändertas i en utvecklingsplanen för Hertsön - Lerbäcken. Förtydligande och fördjupning av de kritiska punkterna har skett i nära samarbete med arbetsgruppen Levande och trygga stadsdelar. De kritiska områdena är uppdelade i avgränsade delprojekt som kommer att genomföras etappvis under åren 2015-2020. Vissa av aktiviteterna har redan påbörjat sitt arbete men behöver samordnas i en utvecklingsplan.

Sammanfattning av områden som utvecklingsplanen ska behandla:

Från områdesrekommendationerna

- Vid förtätning av Hertsön - Lerbäcken ska bebyggelse i första hand kompletteras med bostadsrätter, bostäder och arbetsplatser.
- Ny sammanhängande bebyggelse med bostäder och arbetsplatser ska lokaliseras till Hertsöns östra förlängning och till Hertsöheden.
- Vid planering av ny bebyggelse ska kopplingen mellan Hertsön och naturreservatet Ormberget – Hertsölandet särskilt beaktas.
- Nivån för 100-års vattenstånd ska beaktas vid all lokalisering.
- Möjligheten att ta sig till stranden och använda strandområdet för rekreation ska utvecklas.
- Koloniområdet ska utökas västerut.
- Befintliga skogsvägar på och i anslutning till Kalvholmen ska bevaras och utvecklas som rid- och strövstigar. Möjlighet att rida till Björby och Bensbyn ska förbättras. Kalvholmen ska utredas som nytt naturreservat för rekreation och friluftsliv, liksom koppling mellan Kalvholmen och Örnäset.
- Det ska finnas utomhus- och inomhusmiljöer för möten, kulturella uttryck, rörelse och rekreation.
- Biblioteket och dess funktion som mötesplats ska prioriteras.
- Den centrala cykelvägen genom Hertsön är en del av huvudvägnätet för cykel och framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister ska prioriteras.
- Hertsövägen ingår i huvudvägnätet för motordriven trafik och framkomlighet ska prioriteras. Stor restriktivitet ska gälla ny bebyggelse eller anläggning som kan försvåra kommunikationer längs Hertsövägen.
- Vägområdena på uppsamlingsgatorna på Hertsön ska inrymma gång och cykelväg. Skiljevägens vägområde ska inrymma utrymme för gång- och cykelväg. Denna gång- och cykelväg är en framtida del av huvudvägnätet för cykel och framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister prioriteras.
- Det ska finnas samhällsinformation och kommunal service i området.
- Former för dialog med medborgarna i stadsdelen ska utvecklas.

- På Hertsön/Lerbäcken ska minst en kommunal lokal vara tillgänglig för medborgarna under tider då den inte används för ordinarie verksamhet.
- Trygghet och tillit ska skapas genom att många ges möjlighet att delta och kunna påverka.
- Området ska prioriteras enligt Välfärdsredovisning 2012.

Från HåSta

- Barn och Unga - elever behöriga till gymnasiet och barn i ekonomiskt utsatta familjer.

Hertsön har visat på en förbättring av skolresultatet det senaste året och för att förstärka och stödja fortsatt positiv utveckling bör arbetet samordnas och kopplas ihop med området som gäller barn i ekonomiskt utsatta familjer. Inom stadsdelen har redan ett utvecklingsarbete påbörjats. Det nystartade projektet har ett antal konkreta aktiviteter som tillsammans med andra förvaltningars aktiviteter påverkar resultatet. Ansvarsområdet måste synkas ihop med andra aktiviteter som utvecklingsplanen identifierar. De generella förslag som redan finns utgör del i utvecklingsplan tillsammans med aktiviteter för förbättrade skolresultat. (se även nulägesbeskrivningen)

- Mötesplats - Hela och rena utomhusmiljöer

En viktig del i Hertsöns utveckling som en attraktiv stadsdel är att ha hela och rena utomhusmiljöer. Åsikter om att vilja ha ett rent och snyggt Hertsön har kommit fram i olika lokala medborgardialoger. Genom att involvera Hertsöns skolor, boende, föreningar och andra intresserade kommer resultatet att bli viktigt att ta vara på och värna om för stadsdelens utveckling. Det finns redan olika positiva och kreativa förslag på åtgärder som ska ingå i utvecklingsplanen.

- Demokrati - Valdeltagande

En stor del av demokratin handlar om delaktighet och möjlighet att påverka. Aktiviteter som stärker demokratin och ger möjligheter till delaktighet ska prioriteras och utvecklas inom området Hertsön – Lerbäcken. Former för dialog med medborgarna i stadsdelen behöver utvecklas. Trygghet och tillit kan skapas genom att många ges möjlighet att delta och kunna påverka. Biblioteket och dess funktion som mötesplats prioriteras som ett självklart nav kring utveckling av demokrati- och medborgardialog.

- Demokrati - Information om stadsdelens funktioner

För att stadsdelen ska kännas trygg och för att skapa tillit behöver aktiviteter tydliggöras i utvecklingsplanen. Vissa aktiviteter är redan identifie-

rade och behöver omhändertas i en utvecklingsplan. Det omfattar bl.a.

1. Skyltningsstrategi för att underlätta för besökare och uppmuntra boende på Hertsön att utnyttja de gröna resurser som finns inom nära räckhåll.
2. Förbättra tillgängligheten över Hertsövägen genom att se över de befintliga gång- och cykel tunnlar som idag ansluter till Hertsölandet.
3. Skylta upp mellan Hertsö centrum och miljögården, dit det är svårt att hitta som ny besökare.
4. Förstärka kopplingen genom Hertsö kullar till miljögården, bagarstugan och koloniområdet genom tydlig skyltning och förbättring av gång- och cykel stråket.
5. Bättre skyltning från bostadsområdena på Hertsön och förbättrade möjligheter att korsa Hertsövägen för att öka tillgängligheten ytterligare.

- **Speciella värden - Nära till vatten**

I utvecklingsplanen kommer konkreta aktiviteter att visa på möjligheten att ta sig till stranden och möjligheterna att använda strandområdet för rekreation ska utvecklas. Bland annat förbereder Luleå kommun en ritning som illustrerar de tankar/önskemål som finns när det gäller att skapa kontakt med vattnet.

Ritningen ligger till underlag för diskussion med Svenska Kyrkan i arbete med en målbeskrivning för framtida användning av marken.

Andra områden som behöver tas om hand i utvecklingsplanen är hur tillgängligheten till strandområden längs Kalvholmen skulle kunna förbättras genom att till exempel se över gång- och cykelstråk.

- **Arbete, hälsa och trygghet -Vuxna i arbete eller studier, Upplevelse av trygghet, Ohälsotal, Fysiskt aktiva vuxna (16 – 84 år)**

Ett omfattande arbete med att bryta utanförskap, minska arbetslöshet och förbättra folkhälsan pågår inom stadsdelen sedan många år tillbaka. Arbetet genomförs i bred samverkan med många olika aktörer och med ett långsiktigt perspektiv. Arbete har redan påbörjats och ska omhändertas i utvecklingsplan.

- **Bostäder**

I arbetet med utvecklingsplanen ska fortsatt blandning av boendetyper beaktas för att nå en hög kvalitet.

Ett detaljplaneprogram håller på att arbetas fram för området Hertsöheden. Detaljplaneprogrammet kommer att utreda förutsättningarna för att tillskapa bostäder på Hertsöheden. Detaljplaneprogrammet kommer också att belysa möjligheten till etablering av arbetsplatser. Området mellan Hertsövägen och Avaviksvägen kommer specifikt att utredas för detta ändamål. Detta ska säkerställas i utvecklingsplanen.

- Resor - Säker trafikmiljö

Antalet trafikolyckor är inte exceptionellt högt på Hertsön, (15 olyckor per år) men en bättre trafikmiljö bör eftersträvas. Förutom olyckor har trafikmiljön en stor betydelse för människors upplevelse av trygghet. Säkra skolvägar, översyn av gång- och cykelvägnätet, hastighetsdämpande åtgärder även på cykelstråken, en grönare trafikmiljö är några av de åtgärder som bör utredas vidare i utvecklingsplanen.

Gång- och cykelförbindelsen till Luleå centrum behöver förbättras, främst den del som passerar Bredviken och Skurholmen där cykelstråket går på villagator. Finns ingen alternativ dragning längs Hertsövägen måste cykelbanan på villagatorna tydliggöras.

I Lerbäcken behöver behovet av en gång- och cykelväg längs Lerbäcksvägen och bättre passager över Lerbäcksvägen utredas.

Möjligheter att genom annan sträckning förkorta kollektivtrafikens res-tid till Luleå centrum ska studeras.

- Energi, klimat och resurser - Utrymme för snö och regnvatten

Det finns ytor för snöupplag, en del snö körs till gamla båtuppläggningsplatsen. Önskvärt att inventera behov av lokala snöuppläggningsplatser. Avrinningen av dagvatten i ledningssystem och diken behöver också säkerställas.

- Företag - Arbetstillfällen

Utvecklingsplanen ska utreda möjlig lokalisering för fler arbetstillfällen i stadsdelen.

Området mellan Hertsövägen och Avaviksvägen kan vara lämpligt för etableringen av fler arbetsplatser på Hertsön. Området mellan vägarna kommer också att ha en mycket viktig funktion i att integrera det befintliga Hertsön med det planerade bostadsområdet Hertsöheden så att dessa läses samman som en helhet. Kommunen äger även mark i anslutning till "brandövningsfältet" öster om Hertsöns bostadsområde. Detta är ett område som pekas ut i kommunens översiktsplan som ett område för störande verksamheter. Detta kommer också att kunna generera arbetstillfällen som är Hertsön till godo.

- Företag - Entreprenöriellt förhållningssätt i skolan

Ökad samverkan med omvärlden inom Hertsön är ett utvecklingsområde för att också skolans arbete med bl. a. entreprenöriellt lärande, samarbete mellan skolan och arbetsliv samt ämnesövergripande arbete och varierad undervisning ska kunna ge ökat elevintresse och lust att lära.

Underlag för organisation

Områdesrekommendationerna stämmer väl överens med hållbarhetsvärdering (HåSta), den visar på ett antal kritiska punkter inom stadsdelen Hertsön – Lerbäcken.

En stor del handlar om social och ekonomisk hållbar stadsdelsutveckling.

- Ekologisk hållbarhet - betyder att allt det vi gör måste rymmas inom ramen för ekosystemets gränser.
- Social hållbarhet - Målet om ett gott liv och en god livsmiljö i Luleå
- Ekonomisk hållbarhet en god ekonomi för att kunna nå de sociala målen

Det är viktigt att se Hertsön och Lerbäckens historiska positiv utveckling, trygghetssiffror som visar på ökad trygghet, engagerade medborgare, nytt stadsdelscentrum med torg, bibliotek och årgångshus. Långsiktigheten i Hertsöns olika satsningar är av yttersta vikt för ett lyckat resultat. Utvecklingsplanens utformning blir en strategi för helhetsperspektiv, analys och fortsatt arbete på bred front. Den inledande studien för Utvecklingsplan för Hertsön-Lerbäcken tydliggör ett antal kritiska punkter.

Dessa är tydligt uppdelade i avgränsade projekt som kommer att genomföras etappvis under åren 2015-2020. Vissa av aktiviteterna har redan påbörjats men behöver samordnas i en utvecklingsplan.

Den inledande studien föreslår att utvecklingsplanen delas in i ett antal mindre projekt där tydlig ansvarsfördelning har angetts. Arbetet med utvecklingsplanen sker inom befintliga ekonomiska ramar.

Organisation för framtagande av utvecklingsplan för Hertsön – Lerbäcken

Indelning av utvecklingsplanen i tre delprojekt och med arbetsgrupper kopplade till varje projekt enligt följande.

- **Uppdragsgivare/projektägare:** Kommunstyrelsen/kommundirektören
- **Styrgrupp:** Kommundirektörens ledningsgrupp
- **Projektledare:** Utses av Samhällsutvecklingskontorets chef
- **Projektgrupp:** Projektledare och delprojektledare

Politisk förankring/beslut:

De berörda nämnderna ska vara delaktiga i arbetet i framtagandet av utvecklingsplanen d.v.s. bjudas in till dialoger samt få regelbunden uppdatering. Respektive förvaltningschef har ansvar för att föra upp frågor till beslut som rör respektive nämnds ansvarsområde.

Kommunstyrelsens arbetsutskott ska ha regelbunden lägesrapport om arbetet med utvecklingsplanen.

Kommunfullmäktige fattar beslut om utvecklingsplanen som helhet.

Delprojekt 1)

- Barn och unga - arbete, hälsa, trygghet, företagsutveckling, entreprenöriellt förhållningssätt, delaktighet, dialog.

Delprojektledare: Socialförvaltningen

Arbetsgrupp: Barn- och utbildningsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen, fritidsförvaltningen

Delprojekt 2)

- Demokrati, information om stadsdelens funktioner, speciella värden, delaktighet, dialog

Delprojektledare: Kulturförvaltningen

Arbetsgrupp: SBF/landskap och trafik, KLF/samhällsutvecklingskontoret, fritidsförvaltningen.

Delprojekt 3)

- Bostäder, företag/arbetstillfällen, mötesplatser, energi, klimat och resurser, säker trafik miljö, delaktighet, dialog

Delprojektledare: Stadsbyggnadsförvaltningen

Arbetsgrupp: SBF/stadsplanering, Miljö och byggnadsförvaltningen, KLF/tillväxkontoret, LLT, Lulebo.

Processtöd

Vid framtagande av utvecklingsplan ska dokument **"Struktur för utvecklingsplaner"** användas.

Tidsramar

Utvecklingsplanen ska tas fram med början under 2015 och ställas ut under mars 2016 för att antas i kommunfullmäktige i augusti 2016.

Resursramar

Varje förvaltning/bolag säkrar personell resurs. Arbetet sker inom befintliga ramar.

KARAKTÄR**Invånare: 6533**

Barn och unga 0 – 20 år 29%

Utrikesfödda 14%

Arbetslösa 18 – 24 år 24 %

Arbetslösa 18 – 64 år 14%

Eftergymnasial utbildning
28%

Medelålder 38 år

Blandning:

Hyresrätter 53%

Villor & radhus 47%

Bostadsrätter 0 %

11 boende per arbetstillfälle

Boendetäthet:

24 boende per ha

Områdesrekommendationer

(Antagen av Kommunfullmäktige 27 maj 2013)

Vid förtätning på Hertsön Lerbäcken ska bebyggelse i första hand kompletteras med bostäder och arbetsplatser. Ny sammanhängande bebyggelse med bostäder och arbetsplatser ska lokaliseras till Hertsöns östra förlängning och till Hertsöheden. Vid planering av ny bebyggelse ska kopplingen mellan Hertsön och naturreservatet Ormberget – Hertsölandet särskilt beaktas.

Nivån för 100-års vattenstånd ska beaktas vid all lokalisering.

Möjligheten att ta sig till stranden och använda strandområdet för rekreation ska utvecklas. Koloniområdet ska utökas västerut. Befintliga skogsvägar på och i anslutning till Kalvholmen ska bevaras och utvecklas som rid- och strövstigar. Möjlighet att rida till Björnsbyn och Bensbyn ska förbättras. Kalvholmen ska utredas som nytt naturreservat för rekreation och friluftsliv, liksom koppling mellan Kalvholmen och Örnäset.

Det ska finnas utomhus- och inomhusmiljöer för möten, kulturella uttryck, rörelse och rekreation. Biblioteket och dess funktion som mötesplats ska prioriteras.

Den centrala cykelvägen genom Hertsön är en del av huvudvägnätet för cykel och framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister ska prioriteras. Hertsövägen ingår i huvudvägnätet för motordriven trafik och framkomlighet ska prioriteras. Stor restriktivitet ska gälla ny bebyggelse eller anläggning som kan försvåra kommunikationer längs Hertsövägen. Vägområdena på uppsamlingsgatorna på Hertsön ska inrymma gång och cykelväg.

Skiljevägens vägområde ska inrymma utrymme för gång- och cykelväg. Denna gång- och cykelväg är en framtida del av huvudvägnätet för cykel och framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister prioriteras. Det ska finnas samhällsinformation och kommunal service i området.

Former för dialog med medborgarna i stadsdelen ska utvecklas.

På Hertsön/Lerbäcken ska minst en kommunal lokal vara tillgänglig för medborgarna under tider då den inte används för ordinarie verksamhet. Trygghet och tillit ska skapas genom att många ges möjlighet att delta och kunna påverka. Området ska prioriteras enligt Valfärdsredovisning 2012.

Genomförande

Hertsön och Lerbäcken ligger i prioriteringszon 5 för förtätning, med hänvisning till det kommunala vatten- och avloppssystemets kapacitet och utbyggnadstakt.

Behovet av en gång- och cykelväg längs Lerbäcksvägen ska utredas.
Lokaltrafikens sträckning genom Hertsön ska utredas.

Utvecklingsplan som bygger på historia, nutid och framtid ska tas fram för stadsdelen i samverkan med det civila samhället och andra viktiga aktörer för området. Planen ska innehålla såväl sociala som fysiska faktorer utifrån områdets specifika karaktär och behov.

Förutsättningar

Hertsöns centrum har nyligen rustats upp. Här finns livsmedelsbutik, restauranger, frisörer och en kiosk. Här finns även bibliotek, vårdcentral, badhus, fritidsgård, idrottsanläggning och flera kyrkor. Hälsans stig i Hertsön är en 5 km lång gångslinga för rekreation. I området finns för- och grundskolor samt en fristående förskola. Det finns boende för äldre samt boende och dagverksamhet för fysisk och psykiskt funktionsnedsatta.

I området har kommunen praktik- och utbildningsplatser för vuxna. De är lokaliserade till Hertsö miljögård och Idérum vilka är öppna och tillgängliga för boende i Luleå. En områdesgrupp finns i området.

På Hertsön/Lerbäcken finns två anläggningar för ridsport. Koloniloterna som finns i området utgör en social mötesplats för boende såväl i området som för övriga kommunen. Bagarstuga finns att tillgå för boende. "Montern" som finns i gallerian i Hertsö centrum är en plats där föreningar, organisationer och myndigheter kan möta boende i området. Området präglas av en ung befolkning med hög andel barn och unga. Arbetslösheten är stor i området totalt och specifikt för unga där nästan var fjärde i åldern 18-24 år är arbetslös eller i program med aktivitetsersättning.

I området finns färre med eftergymnasial utbildning än medeltal för kommunen.

Hertsön trafikeras av två av lokaltrafikens stomlinjer och en direktlinje till centrum. På grund av de många uppsamlingsgatorna är linjesträckningen genom Hertsön lång. En del av de boende på Hertsön har längre än 400 meter till en busshållplats. Lerbäcken trafikeras av en lokallinje. Hertsövägen är en barriär mellan Lerbäcken och Hertsön samt mellan Hertsön och Ormberget-Hertsölandets naturreservat. Vägen passeras via ett antal tunnar. Trots att det finns planskilda passager på Hertsön korsas uppsamlingsgatorna av många fotgängare och cyklister. Inre Hertsöfjärden är dämnd och fungerar som recipient för utsläpp av vatten från industriverksamheter. Fjärden har dålig ekologisk och kemisk status.

Intressen

Området gränsar i norr till Ormberget-Hertsölandets naturreservat.

LULEÅ KOMMUN